

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöistä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöistä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 144/2015 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Kari Parkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- tuloksellisuustarkastusneuvos Visa Paajanen, valtiontalouden tarkastusvirasto
- tuloksellisuustarkastuspäällikkö Arto Seppovaara, valtiontalouden tarkastusvirasto
- toimitusjohtaja Pauli Heikkilä, Finnvera Oyj
- johtava asiantuntija Tommi Toivola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Rauma Marine Constructions Oy

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettua lakia, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ja valtion vientitakuista annettua lakia.

Viennin edistämiseksi ja vienninrahoitusjärjestelmän kilpailukykyisen toiminnan turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan korotettaviksi Suomen Vientiluotto Oy:n vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta ja Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden enimmäisvaltuutta. Samalla ehdotetaan korotettavaksi valtioneuvoston Finnvera Oyj:lle myöntämien takausten enimmäismäärää. Tarkoituksena on edistää suomalaisten pääomatavaravientiä harjoittavien yritysten viennin rahoituksen kilpailukykyä ja siten parantaa niiden mahdollisuuksia saada vientihankkeita.

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2016 vp

Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta Suomen Vientiluotto Oy:lle ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 7 miljardista eurosta 13 miljardiin euroon. Lisäksi ehdotetaan korotettavaksi korontasausvaltuutta 7 miljardista eurosta 13 miljardiin euroon.

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että yhtiöllä saa olla valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä vastarvoltaan enintään 15 miljardia euroa. Enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi kuudella miljardilla eurolla, koska Finnvera Oyj:n vienninrahoitukseen kohdistuva varainhankinta perustuu valtion antamaan takaukseen.

Valtion vientitakuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyiden yhteenlaskettua vastuuta ehdotetaan nostettavaksi 17 miljardista eurosta 19 miljardiin euroon. Lisäksi ehdotetaan korotettavaksi erityisriskinoton takausvaltuutta 3 miljardista 3,5 miljardiin euroon.

Vienti- ja alusluottojen sekä korontasausluottojen enimmäispääomamäärän laskemistapaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että laskettaessa luottojen, korontasaussojaimusten ja -päättösten pääoma-arvoja sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen luottojen myöntämispäivän Euroopan keskuspankin muunnettavalle valuutalle ilmoittamaa kurssia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan maaliskuuhun 2016.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Esityksen tavoitteena on vastata kasvaneeseen valtion tukeman vienninrahoituksen kysyntään. Valiokunta pitää saadun selvityksen perusteella ilmeisenä, että vienninrahoituksen osalta kilpailuilta rahoitusmarkkinoilta ei edelleenkään ole saatavissa riittävästi rahoitusta erityisesti pitkäaikaista rahoitusta edellyttäviin vientihankkeisiin. Samoin on nähtävissä, etteivät vientihankkeet toteudu, mikäli myyjä ei pysty järjestämään vientihankkeen rahoitusta kilpailukykyisin ehdoin. Markkinoilla on kansainvälisestäkin arvioiden nähtävissä selkeä markkinapuute, jonka paikkaamiseksi valtioiden täydentävä rahoitus on tarpeen. Esityksellä vastataan kiristyneeseen kansainväliseen kilpailuun pyrkimällä pitämään suomalainen vienninrahoitusjärjestelmä vähintään samalla tasolla tärkeimpien kilpailijamaiden kanssa.

Vaikka valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja tarpeellisena, se kiinnittää huomiota siihen, että valtion vastuiden näin edelleen kasvaessa myös riskit mahdollisista tappioista kasvavat. Työ- ja elinkeinoministeriön arviona on, että kokonaisluottokanta voi nousta vuoteen 2030 mennessä nykyisestä lähes seitsemästä miljardista eurosta jo yli kolmeen kymmeneen miljardiin euroon, mikäli uusien luottojen nykyinen myöntötahti jatkuu (noin 4 miljardia euroa/vuosi). Erityisen riskin muodostaa korkotason kääntyminen jossain vaiheessa nousuun, sillä OECD-vientiluottoehtojen mukaiseen korontasaukseen liittyvän korkoriskin varalta on saadun selvityksen mukaan vaikeaa ennakoita tehokkaasti suojautua. Toisaalta on todettava, että tähän asti riski on kyetty hal-

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2016 vp

litsemaan hyvin ja valtio on varautunut erilaisin puskurein (yhteensä noin 1,5 miljardia euroa) mahdollisesti realisoituviin tappioihin. Valtion riskiä arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon, että sellaisetkin hankkeet, joissa vienninrahoitusriski mahdollisesti osittain realisoituu, ovat pääsääntöisesti jossain muussa muodossa (työpaikat ja alihankinta) tuottaneet yhteiskunnalle myös tuloja.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pääosa viennin rahoituksesta keskittyy suhteellisen suppeaan osaan teollisuudenaloja. Esimerkiksi cleantech-sektoriin kohdistuvia hankkeita on erittäin vähän. Viennin rakenteen monipuolistumista tulisi pyrkiä edesauttamaan myös vientirahoituksen keinoin. Tämä edellyttää valiokunnan näkemyksen mukaan, että myös pienet ja keskisuurat kasvuyritykset voivat nykyistä paremmin hyödyntää valtion tukemaa vienninrahoitusta. Valiokunta pitääkin hyvänä saatua selvitystä, jonka mukaisesti parhaillaan viimeistellään tähän liittyviä uusia instrumentteja.

Valiokunta kiirehtii kuluvan vuoden aikana tehtävää selvitystä järjestelmän toiminnasta, vaikuttavuudesta ja riskeistä. Valiokunta edellyttää, että selvityksessä kiinnitetään huomiota mm. valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa (1/2015; Viennin rahoitus) esille nostettuihin seikkoihin. Valiokunta painottaa, että valtion mukanaolo näin merkittävällä panostuksella viennin rahoituksessa ei voi olla pysyvä olotila vaan rahoitusmarkkinoiden elpyessä ja kansainvälisen kilpailutilanteen niin salliessa on kyettävä siirtämään rahoituksen päävastuu aiempaan tapaan markkinaehtoisesti toteutettavaksi. Nykytilanteessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei valtion voimistunut rooli muodostu markkinoiden normalisoitumisen esteeksi. Samoin valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa aktiivista toimintaa OECD:n vientiluottosäätelyn kehittämiseksi ja selkeyttämiseksi siten, ettei sen erilainen tulkinta osaltaan vääristä kilpailutilannetta markkinoilla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 144/2015 vp sisältyvät 1.–3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 16.2.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Mika Lintilä kesk

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2016 vp

jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi